

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÝ PARLAMENT

RADA

Štrasburk 21. května 2013
(OR. en)

2010/0374 (COD)
LEX 1338

PE-CONS 77/12
ADD 2 REV 1

STATIS 106
ECOFIN 1090
UEM 345
CODEC 3081

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY O EVROPSKÉM SYSTÉMU NÁRODNÍCH A REGIONÁLNÍCH ÚČTŮ V EVROPSKÉ UNII

(ESA 2010) - (PŘÍLOHA A–KAPITOLA 2)

KAPITOLA 2

JEDNOTKY A SESKUPENÍ JEDNOTEK

- 2.01 Hospodářství země je systém, ve kterém na sebe instituce a lidé navzájem působí prostřednictvím výměn a převodů výrobků, služeb a prostředků pro placení (například peněz) za účelem výroby a spotřeby výrobků a služeb.

Jednotky, které na sebe v hospodářství vzájemně působí, jsou hospodářské subjekty schopné vlastnit aktiva, vstupovat do závazků a zapojovat se do hospodářských činností a transakcí s jinými subjekty. Nazývají se institucionální jednotky.

Vymezení jednotek používané v národních účtech slouží různým účelům. Za prvé, jednotky jsou základními stavebními kameny při vymezení hospodářství ze zeměpisného hlediska, například jednotlivých zemí, regionů a seskupení zemí, jako jsou měnové nebo politické unie. Za druhé, jsou to základní stavební kameny pro seskupování jednotek do institucionálních sektorů. Za třetí, jsou nezbytné pro vymezení toho, jaké toky a stavy se mají zaznamenávat. Transakce mezi různými částmi téže institucionální jednotky se v zásadě v národních účtech nezaznamenávají.

2.02 Jednotky a seskupení jednotek používané v národních účtech se vymezují ve vztahu k druhu ekonomické analýzy, pro niž jsou určeny, a nikoli ve vztahu k druhům jednotek obvykle používaným při statistickém šetření. Tyto poslední zmíněné jednotky (například podniky, holdingové společnosti, činnostní jednotky, místní jednotky, resorty vládních institucí, neziskové instituce, domácnosti atd.) nemusí vyhovovat účelům národních účtů, protože jsou založeny na kritériích právní, správní nebo účetní povahy.

Statistikové musí brát v úvahu definice analytických jednotek stanovené v ESA 2010, aby se při zjišťování, jehož prostřednictvím se sbírají údaje, postupně zavedly všechny prvky informací, které jsou potřebné pro sestavení údajů na základě analytických jednotek užívaných v ESA 2010.

2.03 Charakteristickým rysem soustavy ESA 2010 je používání druhů jednotek, které odpovídají třem způsobům členění hospodářství:

- 1) aby se mohly analyzovat toky a stavy, je nezbytné vybrat jednotky, které umožňují zkoumat vztahy mezi hospodářskými činiteli týkající se chování;
- 2) aby se mohl analyzovat výrobní proces, je nezbytné vybrat jednotky, které objasňují vztahy technicko-ekonomické povahy nebo které odrážejí místní činnosti;

3) k regionálním analýzám jsou nezbytné jednotky, které odrážejí místní druhy činnosti.

Institucionální jednotky se vymezují tak, aby splňovaly první z těchto cílů. Vztahy týkající se chování, uvedené v bodě 1, vyžadují jednotky, které odrážejí veškerou jejich institucionální hospodářskou činnost.

Výrobní procesy, technicko-ekonomické vztahy a regionální analýzy zmíněné v bodech 2 a 3 vyžadují takové jednotky, jako jsou například místní činnostní jednotky. Tyto jednotky jsou popsány dále v této kapitole.

Před vymezením jednotek používaných v ESA 2010 je nutné vymezit hranice národního hospodářství.

HRANICE NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

2.04 Jednotky, které tvoří hospodářství určité země a jejichž toky a stavy se zaznamenávají v ESA 2010, jsou rezidentské jednotky. Institucionální jednotka sídlí v zemi, pokud na ekonomickém území této země soustředí převažující ekonomický zájem. Tyto jednotky se nazývají rezidentské jednotky, a to bez ohledu na státní příslušnost, právní formu a přítomnost na ekonomickém území v době, kdy provádějí transakci.

2.05 Ekonomické území se skládá z:

- a) oblasti (zeměpisného území) pod faktickou správou a hospodářskou kontrolou jedné vládní instituce;

- b) jakýchkoli volných zón včetně skladišť pod celní uzávěrou a továren pod celní kontrolou;
- c) národního vzdušného prostoru, teritoriálních vod a kontinentálního šelfu, který leží v mezinárodních vodách, na něž země uplatňuje výhradní práva;
- d) teritoriálních enkláv, to znamená zeměpisných území, která se nacházejí v zahraničí, avšak podle mezinárodních smluv nebo dohod mezi státy jsou využívána vládními institucemi země (jako vyslanectvími, konzuláty, vojenskými základnami, vědeckými základnami apod.);
- e) ložisek ropy, zemního plynu apod. v mezinárodních vodách mimo kontinentální šelf dané země, využívaných pro těžbu jednotkami rezidentskými na území vymezeném v písmenech a) až d).

Rybářské lodě, ostatní lodě, plovoucí plošiny a letadla se v ESA pojmají jako mobilní zařízení, které je buď vlastněno, nebo provozováno rezidentskými jednotkami dané země, nebo je ve vlastnictví nerezidentských jednotek, ale je provozováno jednotkami rezidentskými. Transakce týkající se vlastnictví (tvorba hrubého fixního kapitálu) a užívání (pronájem, pojištění apod.) mobilního zařízení se přisuzují hospodářství té země, ve které je vlastník nebo provozovatel rezidentem. V případech finančního leasingu se předpokládá změna vlastnictví.

Ekonomické území může být oblast, která je větší nebo menší než výše vymezené území. Příkladem větší oblasti je měnová unie, jako je evropská měnová unie; příkladem menší oblasti je část země, jako je region.

2.06 Ekonomické území nezahrnuje extrateritoriální enklávy.

Vyloučeny jsou rovněž části vlastního zeměpisného území země využívané těmito organizacemi:

- a) vládními institucemi jiných zemí;
- b) orgány a institucemi Evropské unie a
- c) mezinárodními organizacemi podle mezinárodních smluv mezi státy.

Území využívaná orgány a institucemi Evropské unie a mezinárodními organizacemi jsou zvláštní ekonomická území. Charakteristickým rysem takových území je to, že jedinými rezidenty jsou dané instituce.

2.07 „Soustředění převažujícího ekonomického zájmu“ znamená, že na ekonomickém území země existuje místo, kde se jednotka zabývá hospodářskými činnostmi a transakcemi významného rozsahu, a to buď na neurčito, nebo po určitou, ale dlouhou dobu (rok nebo déle). Vlastnictví půdy a budov na ekonomickém území se považuje za dostatečné, aby se mělo za to, že se tam soustřeďuje převažující ekonomický zájem vlastníka.

Podniky jsou téměř vždy spojeny jen s jedním hospodářstvím. Daně a jiné právní požadavky obvykle vedou k využívání samostatné právnické osoby pro operace v každé jurisdikci. Kromě toho se pro statistické účely vymezuje samostatná institucionální jednotka v případě, že jedna právnická osoba významně působí na dvou nebo více územích (například u poboček, vlastnictví půdy a podniků působících na více územích). V důsledku rozdělení takových právnických osob je sídlo každého z následně vymezených podniků zřejmé. „Soustředění převažujícího ekonomického zájmu“ neznámá, že by se subjekty s významným působením na dvou nebo více územích neměly dělit.

V případě neexistence jakéhokoli fyzického rozměru podniku se jeho sídlo určuje podle ekonomického území, podle jehož práva je podnik zapsán do obchodního rejstříku.

2.08 Jednotky považované za rezidenty určité země lze dále rozčlenit na:

- a) jednotky, které se zabývají výrobou, financováním, pojišťováním nebo přerozdělováním v souvislosti se všemi svými transakcemi s výjimkou těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov;
- b) jednotky, které se převážně zabývají spotřebou v souvislosti se všemi svými transakcemi s výjimkou těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov;
- c) všechny jednotky v postavení vlastníků půdy a budov s výjimkou vlastníků extrateritoriálních enkláv, které jsou součástí ekonomického území jiných zemí nebo které jsou nezávislými státy.

2.09 U jiných jednotek než domácností lze v souvislosti se všemi jejich transakcemi s výjimkou těch, které se týkají vlastnictví půdy a budov, rozlišit tyto dva případy:

- a) činnost je prováděna výhradně na ekonomickém území země: jednotky, které provádějí takovou činnost, jsou rezidentskými jednotkami dané země;
- b) činnost je prováděna po dobu jednoho roku nebo déle na ekonomickém území několika zemí: za rezidentskou jednotku dané země se považuje pouze ta část jednotky, která svůj převažující ekonomický zájem soustřeďuje na ekonomickém území země.

Rezidentská institucionální jednotka může být fiktivní rezidentskou jednotkou, pokud jde o činnost prováděnou po dobu jednoho roku nebo déle jednotkou, která je rezidentem v jiné zemi. Pokud je činnost prováděna po dobu kratší než jeden rok, zůstává součástí činností institucionální jednotky výrobce a žádná samostatná institucionální jednotka se nerozeznává. Pokud je činnost zanedbatelná, přestože trvá déle než jeden rok, a také v případě instalace zařízení v zahraničí se žádná samostatná jednotka nerozeznává a činnosti se zaznamenávají jako činnosti vyrábějící institucionální jednotky.

- 2.10 S výjimkou činností, které provádějí jako vlastníci půdy a budov, jsou domácnosti rezidentskými jednotkami ekonomického území, na němž je soustředěn jejich převažující ekonomický zájem. Jsou rezidenty bez ohledu na období působení v zahraničí kratší než jeden rok. Patří mezi ně zejména:
- a) příhraniční pracovníci, vymezení jako lidé, kteří denně přecházejí hranici, aby pracovali v sousední zemi;
 - b) sezonní pracovníci, vymezení jako lidé, kteří v závislosti na ročním období opouštějí zemi na několik měsíců, ale méně než na rok, aby pracovali v jiné zemi;
 - c) turisté, pacienti, studenti, úřední návštěvy, podnikatelé, obchodní cestující, umělci a členové posádek, kteří cestují do zahraničí;
 - d) místně najatý personál pracující v extrateritoriálních enklávách zahraničních vládních institucí;

- e) personál institucí Evropské unie a civilních nebo vojenských mezinárodních organizací, které mají sídla v extrateritoriálních enklávách;
- f) úřední civilní nebo vojenští představitelé vládních institucí dané země (včetně jejich domácností) umístění v teritoriálních enklávách.

Studenti se vždy považují za rezidenty bez ohledu na délku jejich studia v zahraničí.

- 2.11 Všechny jednotky v postavení vlastníků půdy nebo budov, které tvoří součást ekonomického území, jsou rezidentskými jednotkami nebo fiktivními rezidentskými jednotkami země, ve které se dotyčná půda nebo budovy nacházejí.

INSTITUCIONÁLNÍ JEDNOTKY

- 2.12 *Definice:* Institucionální jednotka je hospodářský subjekt charakterizovaný samostatností v rozhodování při výkonu své hlavní funkce. Rezidentská jednotka se považuje za institucionální jednotku na ekonomickém území, na kterém se soustředí její převažující ekonomický zájem, jestliže má samostatnost v rozhodování a buď vede úplný soubor účtů, nebo je schopna jej sestavit.

Aby měl subjekt samostatnost v rozhodování v souvislosti se svou hlavní funkcí, musí být:

- a) oprávněn vlastnit výrobky a aktiva na svůj vlastní účet; bude schopen vyměňovat vlastnictví výrobků nebo aktiv v transakcích s jinými institucionálními jednotkami;

- b) schopen přijímat hospodářská rozhodnutí a účastnit se hospodářských činností, za které nese morální i právní odpovědnost;
- c) schopen vlastním jménem vstupovat do závazků, brát na sebe jiné závazky nebo další povinnosti a uzavírat smlouvy;
- d) schopen sestavit úplný soubor účtů tvořený účetními záznamy, které pokrývají všechny jeho transakce prováděné v průběhu účetního období, jakož i rozvahu aktiv a závazků.

2.13 Nemají-li subjekty charakteristiky institucionální jednotky, uplatní se tyto zásady:

- a) u domácností se má za to, že samostatně rozhodují o své hlavní funkci, a proto jsou institucionálními jednotkami, ačkoli nevedou úplný soubor účtů;
- b) subjekty, které nevedou úplný soubor účtů a nejsou schopny jej v případě potřeby sestavit, nejsou institucionálními jednotkami;
- c) subjekty, které vedou úplný soubor účtů, ale nemají žádnou samostatnost v rozhodování, jsou součástí jednotek, které je ovládají;
- d) subjekty nemusí účty zveřejňovat, aby byly institucionálními jednotkami;

- e) subjekty, které jsou součástí skupiny jednotek zabývajících se výrobou a vedou úplný soubor účtů, se považují za institucionální jednotky, i když část své samostatnosti v rozhodování převedly na centrální subjekt (vedení podniku) zodpovědný za celkové řízení skupiny; samotné vedení podniku se považuje za institucionální jednotku odlišnou od jednotek, které ovládá;
- f) kvazikorporace jsou subjekty, které vedou úplný soubor účtů a nemají žádný právní status. Vykazují hospodářské a finanční chování odlišné od chování svých vlastníků a podobné chování korporací. Předpokládá se, že mají samostatnost v rozhodování, a považují se za odlišné institucionální jednotky.

Vedení podniků a holdingové společnosti

2.14 Vedení podniků a holdingové společnosti jsou institucionálními jednotkami. Rozlišují se dva druhy:

- a) Vedení podniku je jednotka, která vykonává řídicí kontrolu nad svými dceřinými společnostmi. Vedení podniků se zaříd'ují do dominantního sektoru nefinančních podniků svých dceřiných společností, ledaže jsou všechny jejich dceřiné společnosti nebo většina z nich finančními institucemi; v takovém případě se považují za pomocné finanční instituce (S.126) v sektoru finančních institucí.

V případě kombinace nefinančních i finančních dceřiných společností určuje sektorovou klasifikaci převládající podíl podle přidané hodnoty.

Vedení podniků jsou popsána v revidované Mezinárodní standardní klasifikaci všech odvětvových ekonomických činností (ISIC Rev. 4), sekci M, třídě 7010 (NACE Rev. 2, M 70.10) takto:

Tato třída zahrnuje monitorování a vedení jiných jednotek téhož podniku nebo organizace; provádění strategického a organizačního plánování a postavení rozhodování v organizaci nebo podniku; výkon provozní kontroly a vedení každodenního chodu jejich souvisejících jednotek.

- b) Holdingová společnost, která má v držení aktiva dceřiných společností, ale neprovádí žádné řídicí činnosti, je kaptivní finanční institucí (S.127) a klasifikuje se jako finanční instituce.

Holdingové společnosti jsou popsány v klasifikaci ISIC Rev. 4, sekci K, třídě 6420 (NACE Rev. 2, K 64.20) takto:

Tato třída zahrnuje činnosti holdingových společností, tj. jednotek, které mají v držení aktiva skupiny dceřiných společností (kontrolní většinu) a jejichž hlavní funkce spočívá v tom, že jsou vlastníky této skupiny. Holdingové společnosti patřící do této třídy neposkytují žádné další služby podnikům, jejichž akcie vlastní, nevykonávají tedy žádnou funkci ve správě nebo managementu jiných jednotek.

Skupiny korporací

- 2.15 Velké skupiny korporací vznikají, když mateřská společnost ovládá několik dceřiných společností, které mohou zase ovládat své vlastní dceřiné společnosti, a tak dále. Každý člen skupiny je považován za samostatnou institucionální jednotku, pokud splňuje definici institucionální jednotky.
- 2.16 Výhoda toho, že se skupiny korporací nepovažují za jednotlivé institucionální jednotky, spočívá v tom, že skupiny nejsou vždy stabilní v čase ani snadno identifikovatelné v praxi. Může být obtížné získávat údaje o skupinách, jejichž činnosti nejsou úzce integrovány. Mnohé skupiny jsou příliš velké a nesourodé, než aby mohly být považovány za jedinou jednotku, a jejich velikost a složení se může v průběhu času měnit v důsledku fúzí a převzetí.

Jednotky pro speciální účel

- 2.17 Jednotka pro speciální účel („special purpose entity“ nebo „special purpose vehicle“) je obvykle společností s ručením omezeným nebo komanditní společností založenou za účelem plnění úzkého okruhu specifických nebo dočasných cílů a vyčlenění určitého finančního rizika, specifického zdanění nebo regulačního rizika.
- 2.18 Žádná obecná definice jednotek pro speciální účel neexistuje, ale jako typické lze označit tyto charakteristiky:
- a) nemají žádné zaměstnance a žádná nefinanční aktiva;
 - b) jejich fyzická přítomnost se omezuje prakticky jen na štítek na dveřích kanceláře nebo znak potvrzující místo jejich zapsání do obchodního rejstříku;
 - c) jsou vždy spojeny s jinou korporací, často jako dceřiná společnost;
 - d) mají sídlo na jiném území než korporace ve spojení. V případě neexistence jakékoli fyzické přítomnosti podniku se jeho sídlo určuje podle ekonomického území, podle jehož práva je podnik zapsán do obchodního rejstříku;

- e) jsou řízeny zaměstnanci jiné korporace, která může a nemusí být korporací ve spojení. Jednotka pro speciální účel hradí poplatky za služby, které jsou jí poskytovány, a naopak své mateřské společnosti nebo jiné korporaci ve spojení účtuje poplatek určený na pokrytí těchto nákladů. To je jediná výroba, kterou se jednotka pro speciální účel zabývá, i když často vstupuje do závazků jménem svého vlastníka a obvykle získává důchody z investic a zisk z držby aktiv, které má v držení.

2.19 Ať už má jednotka všechny nebo žádné z těchto charakteristik a ať je označována za jednotku pro speciální účel nebo jinak podobně či nikoliv, musí se s ní zacházet stejně jako s jakoukoli jinou institucionální jednotkou, tzn. že se musí zatřídit do sektoru nebo odvětví podle své hlavní činnosti, pokud se ovšem nejedná o situaci, kdy jednotka pro speciální účel nemá žádné právo samostatně jednat.

2.20 Kaptivní finanční instituce, umělé dceřiné společnosti a jednotky pro speciální účel vládních institucí bez práva samostatně jednat se tak zatřídí do sektoru, kam patří subjekt, jenž je ovládá. Výjimkou je situace, kdy jsou nerezidenty; v takovém případě jsou vykazovány odděleně od subjektu, který je ovládá. Ale v případě vládních institucí se činnosti dceřiné společnosti odrážejí na účtech vládních institucí.

Kaptivní finanční instituce

- 2.21 Jedním z příkladů kaptivních finančních institucí je holdingová společnost, která jen vlastní aktiva dceřiných společností. Dalšími příklady jednotek, které jsou rovněž považovány za kaptivní finanční instituce, jsou jednotky s výše uvedenými charakteristikami jednotek pro speciální účel, včetně investičních a penzijních fondů a jednotek využívaných k držbě a správě majetku pro jednotlivce nebo rodiny, k vydávání dluhových cenných papírů jménem společností ve spojení (taková společnost může být označována jako fiktivní společnost) a k plnění dalších finančních funkcí.
- 2.22 Míru nezávislosti na mateřské společnosti lze prokázat tím, že jednotka podstatným způsobem kontroluje svá aktiva a závazky v takovém rozsahu, že nese rizika a využívá přínosy s těmito aktivy a závazky související. Takové jednotky se zatřídí do sektoru finančních institucí.
- 2.23 Subjekt tohoto typu, který nemůže jednat nezávisle na své mateřské společnosti a je pouze pasivním držitelem aktiv a závazků (někdy se říká, že funguje v režimu autopilota), není považován za samostatnou institucionální jednotku, pokud ovšem není rezidentem v jiném hospodářství než jeho mateřská společnost. Pokud je rezidentem ve stejném hospodářství jako jeho mateřská společnost, považuje se za „umělou dceřinou společnost“, jak je popsána níže.

Umělé dceřiné společnosti

- 2.24 Dceřiná společnost, která je zcela ve vlastnictví mateřské společnosti, může být založena za tím účelem, aby poskytovala služby mateřské společnosti nebo jiným korporacím ve stejné skupině s cílem vyhnout se daním, minimalizovat závazky v případě úpadku nebo získat jiné technické výhody podle daňových nebo obchodněprávních předpisů platných v dané zemi.
- 2.25 Obecně platí, že tyto druhy subjektů nesplňují definici institucionální jednotky, protože nemohou jednat nezávisle na své mateřské společnosti a jejich možnosti držet aktiva uvedená v jejich rozvahách nebo s nimi nakládat mohou být omezeny. Jejich úroveň produkce a cenu, kterou za ni dostávají, určuje mateřská společnost (případně s dalšími korporacemi ve stejné skupině), která je jejich jediným zákazníkem. Nepovažují se tedy za samostatné institucionální jednotky, nýbrž za nedílnou součást mateřské společnosti a jejich účty se konsolidují s účty mateřské společnosti, pokud ovšem nejsou rezidentem na jiném hospodářském území než mateřská společnost.
- 2.26 Je třeba rozlišovat mezi právě popsányými umělými dceřinými společnostmi a jednotkami, které vykonávají pouze pomocné činnosti. Pomocné činnosti jsou rozsahem omezeny na druh funkcí souvisejících se službami, které prakticky všechny podniky v nějaké míře potřebují, jako je například úklid prostor, vedení mzdového účetnictví nebo poskytování infrastruktury informačních technologií pro podnik (viz kapitola 1 odstavec 1.31).

Jednotky pro speciální účel vládních institucí

- 2.27 Vládní instituce mohou rovněž zřizovat speciální účelově zaměřené jednotky, jejichž charakteristiky a funkce jsou podobné jako u kaptivních finančních institucí a umělých dceřiných společností. Tyto jednotky nemají pravomoc jednat nezávisle a jsou omezeny, co se týče rozsahu transakcí, do nichž se mohou zapojovat. Nenesou rizika a nevyužívají přínosy související s aktivy a závazky, které mají v držení. Jsou-li tyto jednotky rezidenty, považují se za nedílnou součást vládních institucí, a nikoli za samostatné jednotky. Jestliže jsou nerezidenty, považují se za samostatné jednotky. Veškeré transakce, které uskuteční v zahraničí, se odrážejí v odpovídajících transakcích s vládními institucemi. Na jednotku, která si půjčí v zahraničí, se pak tedy pohlíží tak, jako by zapůjčila stejnou částku vládním institucím, a to za stejných podmínek jako při původní výpůjčce.
- 2.28 Lze tedy shrnout, že účty jednotek pro speciální účel, které nemají právo samostatně jednat, se konsolidují s účty mateřské společnosti, pokud ovšem nejsou rezidenty v jiném hospodářství než mateřská společnost. Jedinou výjimkou z tohoto obecného pravidla je případ, kdy je nerezidentská jednotka pro speciální účel zřízena vládní institucí.
- 2.29 Fiktivní rezidentské jednotky se vymezují jako:
- a) ty části nerezidentských jednotek, jejichž převažující ekonomický zájem se soustřeďuje na ekonomickém území dané země (tedy ve většině případů jednotky, které se zabývají hospodářskou výrobou po dobu jednoho roku nebo déle);

- b) nerezidentské jednotky v postavení vlastníků půdy nebo budov na ekonomickém území země, ale pouze pokud jde o transakce týkající se této půdy nebo budov.

Fiktivní rezidentské jednotky se bez ohledu na to, zda vedou pouze částečné účty a zda mají samostatnost v rozhodování, považují za institucionální jednotky.

2.30 Za institucionální jednotky se považují:

- a) jednotky, které mají samostatnost v rozhodování a vedou úplný soubor účtů:
 - 1) soukromé a veřejné korporace;
 - 2) družstva nebo společenství uznaná za nezávislé právnické osoby;
 - 3) veřejní výrobci, kteří jsou podle zvláštních právních předpisů uznáni za nezávislé právnické osoby;
 - 4) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby a
 - 5) agentury vládních institucí;
- b) jednotky, které vedou úplný soubor účtů a o nichž se má za to, že mají samostatnost v rozhodování, přestože nejsou zapsány do obchodního rejstříku odděleně od své mateřské společnosti: kvazikorporace;

- c) jednotky, které nemusí nezbytně vést úplný soubor účtů, ale o nichž se má za to, že mají samostatnost v rozhodování:
- 1) domácnosti;
 - 2) fiktivní rezidentské jednotky.

INSTITUCIONÁLNÍ SEKTORY

2.31 Při makroekonomické analýze se neposuzují činnosti jednotlivých institucionálních jednotek odděleně – posuzují se úhrnné činnosti podobných institucí. Jednotky se tedy spojí do skupin zvaných institucionální sektory, z nichž některé se dělí na subsektory.

Tabulka 2.1 – Sektory a subsektory

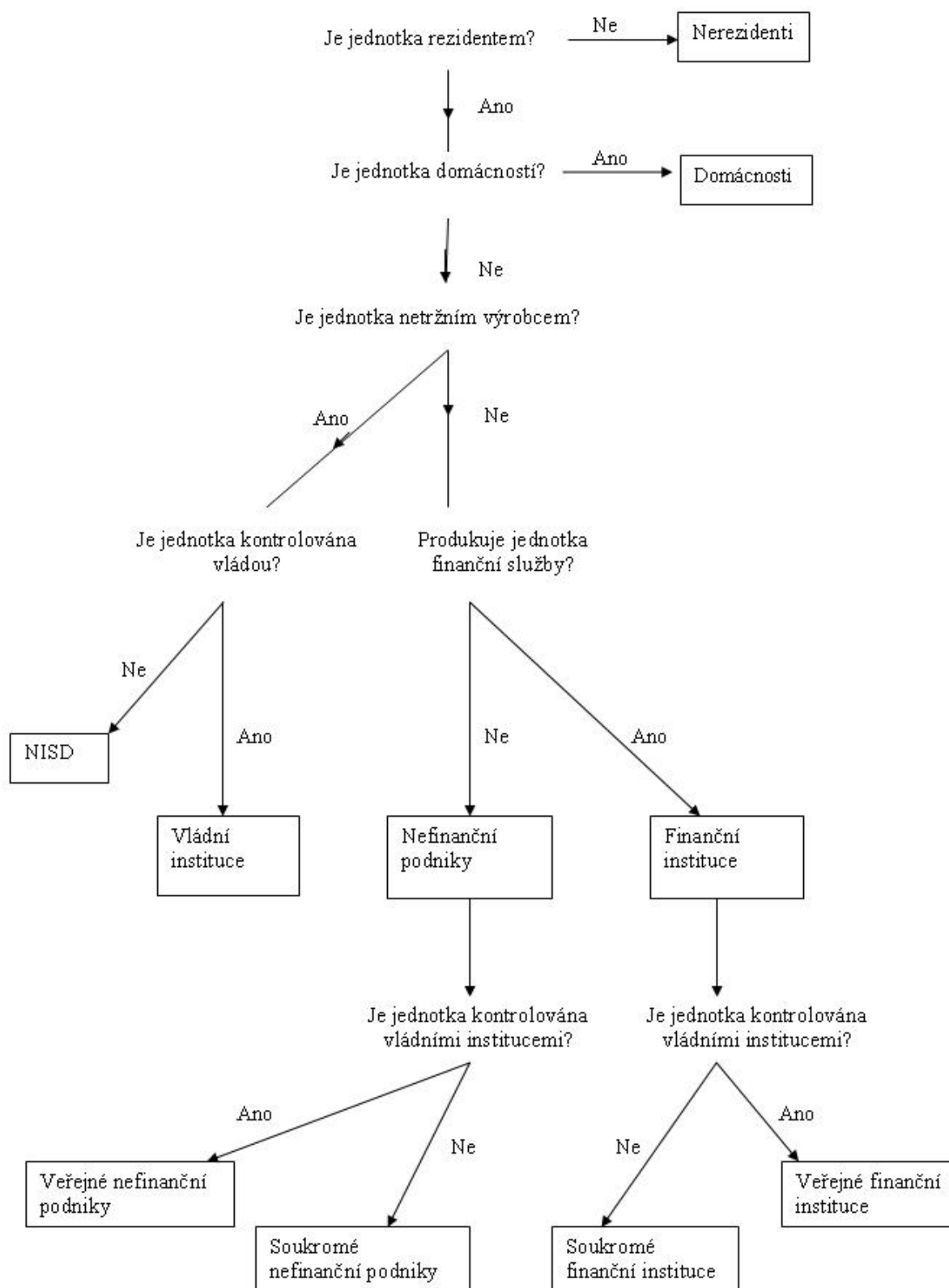
Sektory a subsektory				Veřejné	Národní soukromé	Pod zahraniční kontrolou
Nefinanční podniky			S.11	S.11001	S.11002	S.11003
Finanční instituce			S.12			
Měnové finanční instituce (MFI)	Centrální banka		S.121			
	Ostatní MFI	Instituce přijímající vklady kromě centrální banky	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Fondy peněžního trhu	S.123	S.12301	S.12302	S.12303

Sektory a subsektory			Veřejné	Národní soukromé	Pod zahraniční kontrolou
Finanční institute vyjma MFI, pojišťovacích společností a penzijních fondů	Fondy kolektivního investování jiné než fondy peněžního trhu	S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů	S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Pomocné finanční institute	S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Kaptivní finanční institute a půjčovatelé peněz	S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Pojišťovací společnosti a penzijní fondy	Pojišťovací společnosti	S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Penzijní fondy	S.129	S.12901	S.12902	S.12903
Vládní institute		S.13			
Ústřední vládní institute (kromě fondů sociálního zabezpečení)		S.1311			
Národní vládní institute (kromě fondů sociálního zabezpečení)		S.1312			
Místní vládní institute (kromě fondů sociálního zabezpečení)		S.1313			
Fondy sociálního zabezpečení		S.1314			
Domácnosti		S.14			
Zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné		S.141+ S.142			

Sektory a subsektory		Veřejné	Národní soukromé	Pod zahraniční kontrolou
Zaměstnanci	S.143			
Příjemci důchodů z vlastnictví a transferových důchodů	S.144			
Příjemci důchodů z vlastnictví	S.1441			
Příjemci penzí	S.1442			
Příjemci ostatních transferů	S.1443			
Neziskové instituce sloužící domácnostem	S.15			
Nerezidenti	S.2			
Členské státy, orgány a instituce Evropské unie	S.21			
Členské státy Evropské unie	S.211			
Orgány a instituce Evropské unie	S.212			
Ostatní země a mezinárodní organizace – nerezidenti v Evropské unii	S.22			

2.32 Každý sektor a subsektor zahrnuje institucionální jednotky, které mají podobný druh ekonomického chování.

Diagram 2.1 – Zařazení jednotek do sektorů

- 2.33 Institucionální jednotky jsou seskupeny do sektorů na základě druhu výrobce, podle své hlavní činnosti a funkce, které se považují za určující pro jejich ekonomické chování.
- 2.34 Diagram 2.1 znázorňuje, jak se jednotky zařídují do hlavních sektorů. Za účelem určení sektoru jednotky, která je rezidentem a není domácností, je podle diagramu třeba určit, zda je kontrolována vládními institucemi či nikoli a zda se jedná o tržního nebo netržního výrobce.
- 2.35 Kontrola nad finanční institucí nebo nefinančním podnikem se vymezuje jako schopnost určovat obecnou politiku korporace, například výběrem vhodných ředitelů, je-li to třeba.
- 2.36 Institucionální jednotka (jiná korporace, domácnost, nezisková instituce nebo vládní jednotka) si jako jediná zabezpečí kontrolu nad korporací nebo kvazikorporací tím, že vlastní více než polovinu podílů s hlasovacím právem nebo jiným způsobem kontroluje více než polovinu hlasovacích práv podílníků.

- 2.37 Aby institucionální jednotka mohla kontrolovat více než polovinu hlasovacích práv podílníků, nemusí sama vlastnit žádný podíl s hlasovacím právem. Daná korporace, korporace C, by mohla být dceřinou společností jiné korporace B, ve které třetí korporace A vlastní většinu podílů s hlasovacím právem. Korporace C se považuje za dceřinou společnost korporace B, jestliže korporace B buď kontroluje více než polovinu hlasovacích práv podílníků v korporaci C, nebo korporace B je podílníkem v korporaci C s právem jmenovat nebo odvolávat většinu ředitelů korporace C.
- 2.38 Vládní instituce si zabezpečují kontrolu nad korporací na základě zvláštních právních předpisů, výnosu nebo nařízení, které jim umožňují určovat politiku korporace. Jako hlavní faktory při posuzování toho, zda je korporace kontrolována vládními institucemi, je třeba vzít v úvahu tato kritéria:
- a) vládní instituce vlastní většinový podíl na hlasovacích právech;
 - b) vládní instituce ovládají představenstvo nebo řídicí orgán;
 - c) vládní instituce kontrolují jmenování a odvolávání klíčových pracovníků;
 - d) vládní instituce ovládají klíčové výbory subjektu;
 - e) vládní instituce vlastní zlatou akcií;
 - f) zvláštní předpisy;

- g) vládní instituce jsou dominantním zákazníkem;
- h) subjekt si půjčuje od vládních institucí.

V některých případech může k prokázání kontroly stačit jediný ukazatel, ale v jiných případech může o kontrole společně svědčit více jednotlivých ukazatelů.

2.39 U neziskových institucí uznaných za nezávislé právnické osoby je nutno zvažovat těchto pět ukazatelů kontroly:

- a) jmenování úředníků;
- b) ustanovení zmocňujících právních nástrojů;
- c) smluvní ujednání;
- d) míru financování;
- e) míru, v jaké vládní instituce podstupují riziko.

Stejně jako u korporací může v některých případech k prokázání kontroly stačit jediný ukazatel, ale v jiných případech může o kontrole společně svědčit více jednotlivých ukazatelů.

2.40 Rozlišení mezi tržními a netržními subjekty, a tudíž zatřídění subjektů veřejného sektoru do sektoru vládních institucí nebo do sektoru korporací, závisí na kritériích stanovených v odstavci 1.37.

- 2.41 Sektor se dělí do subsektorů podle kritérií vhodných pro daný sektor; například sektor vládních institucí lze rozdělit na ústřední, národní a místní vládní instituce a na fondy sociálního zabezpečení. To umožňuje přesněji popsat hospodářské chování jednotek.

Účty sektorů a subsektorů zaznamenávají všechny hlavní i vedlejší činnosti institucionálních jednotek, které jsou v daném sektoru zahrnuty.

Každá institucionální jednotka patří pouze do jednoho sektoru nebo subsektoru.

- 2.42 Je-li hlavní funkcí institucionální jednotky výroba výrobků a služeb, je za účelem jejího zařazení do některého ze sektorů nezbytné nejprve rozlišit, ke kterému druhu výrobců patří.
- 2.43 Tabulka 2.2 znázorňuje druhy výrobců a základní činnosti a funkce, které charakterizují každý sektor:

Tabulka 2.2 – Druh výrobce a hlavní činnosti a funkce klasifikované podle sektorů

Typ výrobce	Hlavní činnost a funkce	Sektor
Tržní výrobce	Produkce tržního zboží a nefinančních služeb	Nefinanční podniky (S.11)
Tržní výrobce	Finanční zprostředkování včetně pojištění Pomocné finanční činnosti	Finanční instituce (S.12)
Veřejný netržní výrobce	Výroba a dodávky netržní produkce pro individuální a kolektivní spotřebu a provádění transakcí určených k přerozdělování národního důchodu a bohatství	Vládní instituce (S.13)
Tržní výrobce nebo soukromý výrobce pro vlastní konečné užití	Spotřeba	Domácnosti (S.14) jako spotřebitelé
	Výroba tržní produkce a produkce určené pro vlastní konečné užití	jako podnikatelé
Soukromý netržní výrobce	Výroba a dodávky netržní produkce pro individuální spotřebu	Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15)

- 2.44 Sektor nerezidentů (S.2) se vztahuje k tokům a stavům mezi rezidentskými a nerezidentskými jednotkami – nerezidentské jednotky nejsou charakterizovány podobnými cíli a druhy chování, ale rozeznávají se pouze podle jejich toků a stavů s rezidentskými jednotkami.

NEFINANČNÍ PODNIKY (S.11)

- 2.45 *Definice:* Sektor nefinančních podniků (S.11) je tvořen institucionálními jednotkami, které jsou samostatnými právními osobami a tržními výrobci a jejichž hlavní činností je výroba výrobků a nefinančních služeb. Sektor nefinančních podniků zahrnuje také nefinanční kvazikorporace (viz odstavec 2.13 písm. f)).
- 2.46 Jedná se o tyto institucionální jednotky:
- a) soukromé a veřejné korporace, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb;
 - b) družstva a společenství uznaná za nezávislé právní osoby, jež jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb;
 - c) veřejní výrobci uznaní za nezávislé právní osoby, kteří jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb;

- d) neziskové instituce nebo sdružení poskytující služby nefinančním podnikům uznané za nezávislé právnické osoby, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb;
- e) vedení podniků ovládající skupinu korporací, které jsou tržními výrobci, přičemž převažujícím druhem činnosti této skupiny korporací jako celku – měřeno na základě přidané hodnoty – je výroba výrobků a nefinančních služeb;
- f) jednotky pro speciální účel, jejichž hlavní činností je výroba výrobků nebo nefinančních služeb;
- g) soukromé a veřejné kvazikorporace, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb.

2.47 „Nefinanční kvazikorporace“ jsou všechny subjekty bez právního statusu, které jsou tržními výrobci, převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb a splňují podmínky, které je kvalifikují jako kvazikorporace (viz odstavec 2.13 písm. f)).

Nefinanční kvazikorporace musí vést dostatek údajů umožňujících sestavit úplný soubor účtů a fungují, jako kdyby to byly korporace. Faktický vztah kvazikorporace k vlastníkovi je stejný jako vztah korporace k jejím podílníkům.

Nefinanční kvazikorporace, které jsou ve vlastnictví domácností, vládních jednotek nebo neziskových institucí, jsou seskupeny spolu s nefinančními podniky v sektoru nefinančních podniků, a nikoli v sektoru svého vlastníka.

- 2.48 Existence úplného souboru účtů včetně rozvah není dostatečnou podmínkou pro to, aby byli tržní výrobci považováni za institucionální jednotky, jako jsou například kvazikorporace. Společenství a veřejní výrobci jiní než ti, kteří jsou uvedeni v odstavci 2.46 písm. a), b), c) a f), a individuální vlastníci – i v případě, že vedou úplný soubor účtů – se obvykle nepovažují za samostatné institucionální jednotky, protože nemají samostatnost v rozhodování a jejich vedení je pod kontrolou domácností, neziskových institucí nebo vládních institucí, které je vlastní.
- 2.49 Mezi nefinanční podniky patří fiktivní rezidentské jednotky, které se považují za kvazikorporace.
- 2.50 Sektor nefinančních podniků je rozdělen do tří subsektorů:
- a) veřejné nefinanční podniky (S.11001);
 - b) národní soukromé nefinanční podniky (S. 11002);
 - c) nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (S.11003).

Subsektor veřejných nefinančních podniků (S.11001)

- 2.51 *Definice:* Subsektor veřejných nefinančních podniků zahrnuje všechny nefinanční podniky, kvazikorporace a neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, jež jsou tržními výrobci pod kontrolou jednotek vládních institucí.
- 2.52 Veřejné kvazikorporace jsou kvazikorporace přímo vlastněné vládními jednotkami.

Subsektor národních soukromých nefinančních podniků (S. 11002)

- 2.53 *Definice:* Subsektor národních soukromých nefinančních podniků zahrnuje všechny nefinanční podniky, kvazikorporace a neziskové instituce, které jsou uznány za nezávislé právnické osoby a jsou tržními výrobci, jež nejsou pod kontrolou vládních jednotek nebo nerezidentských institucionálních jednotek.

Tento subsektor zahrnuje korporace a kvazikorporace, jež jsou předmětem přímých zahraničních investic a jež nejsou zaříděny do subsektoru nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou (S.11003).

Subsektor nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou (S.11003)

- 2.54 *Definice:* Subsektor nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou zahrnuje všechny nefinanční podniky a kvazikorporace, které jsou ovládány nerezidentskými institucionálními jednotkami.

Do tohoto subsektoru patří:

- a) všechny dceřiné společnosti nerezidentských korporací;
- b) všechny korporace ovládané nerezidentskými institucionálními jednotkami, které samy nejsou korporacemi; například korporace, které jsou pod kontrolou zahraniční vládní jednotky. Zahrnuje korporace ovládané skupinou nerezidentských jednotek, které působí ve vzájemné shodě;
- c) všechny pobočky nebo jiné, v obchodním rejstříku nezapsané orgány nerezidentských korporací nebo výrobců nezapsaných v obchodním rejstříku, kteří jsou fiktivními rezidentskými jednotkami.

Finanční instituce (S.12)

2.55 *Definice:* Sektor finančních institucí (S.12) zahrnuje institucionální jednotky, které jsou nezávislými právníckými osobami a tržními výrobci a jejichž hlavní činností je produkce finančních služeb. Mezi tyto institucionální jednotky patří všechny korporace a kvazikorporace, které se převážně zabývají:

- a) finančním zprostředkováním (finanční zprostředkovatelé) nebo
- b) pomocnými finančními činnostmi (pomocné finanční instituce).

Patří sem rovněž institucionální jednotky poskytující finanční služby, pokud se s většinou jejich aktiv nebo závazků neobchoduje na otevřených trzích.

2.56 Finanční zprostředkování je činnost, při které institucionální jednotka pořizuje finanční aktiva a přijímá závazky na vlastní účet tím, že se na trhu zapojuje do finančních transakcí. Aktiva a závazky finančních zprostředkovatelů se v procesu finančního zprostředkování transformují nebo přeskupují v poměru např. k době splatnosti, rozsahu, riziku apod.

Pomocné finanční činnosti jsou činnosti související s finančním zprostředkováním, které však samy nezahrnují finanční zprostředkování.

Finanční zprostředkovatelé

- 2.57 V procesu finančního zprostředkování se převádějí prostředky mezi třetími osobami s přebytkem prostředků a třetími osobami s nedostatkem prostředků. Finanční zprostředkovatel nepůsobí mezi jinými institucionálními jednotkami jen jako prostředník, nýbrž se sám vystavuje riziku tím, že pořizuje finanční aktiva a přijímá závazky na vlastní účet.
- 2.58 V procesu finančního zprostředkování mohou být zahrnuty všechny kategorie závazků s výjimkou kategorie ostatních závazků (AF.8). Finanční aktiva zapojená do procesu finančního zprostředkování lze zatřídit do kterékoli kategorie s výjimkou kategorie pojistných, penzijních a standardizovaných záručních programů (AF.6), ale včetně kategorie ostatních pohledávek. Finanční zprostředkovatelé mohou své prostředky investovat do nefinančních aktiv včetně nemovitostí. Aby byla korporace považována za finančního zprostředkovatele, měla by vstupovat na trhu do závazků a transformovat finanční prostředky. Realitní korporace nejsou finančními zprostředkovateli.
- 2.59 Funkce pojišťovacích společností a penzijních fondů spočívá ve sdílení rizik. Závazky těchto institucí jsou pojistné, penzijní a standardizované záruční programy (AF.6). Protipoložkami závazků jsou investice pojišťovacích společností a penzijních fondů, které působí jako finanční zprostředkovatelé.

- 2.60 Investiční fondy, dále jen „fondy peněžního trhu“ a „fondy nepeněžního trhu“, především vstupují do závazků emitováním akcií nebo podílových listů investičních fondů (AF.52). Tento kapitál pak přeměňují pořizováním finančních aktiv nebo nemovitostí. Investiční fondy se klasifikují jako finanční zprostředkovatelé. Jakákoli změna hodnoty jejich aktiv a závazků jiných než jejich vlastních akcií se odráží v jejich vlastním kapitálu (viz odstavec 7.07). Jelikož se výše vlastního kapitálu rovná hodnotě akcií nebo podílových listů investičních fondů, promítne se každá změna hodnoty aktiv a závazků fondu do tržní hodnoty těchto akcií nebo podílových listů. Investiční fondy, které investují do nemovitostí, jsou finančními zprostředkovateli.
- 2.61 Finanční zprostředkování je omezeno na pořizování aktiv a přijímání závazků ve vztahu k široké veřejnosti nebo k jejím určeným a poměrně velkým podskupinám. V případě, že se činnost omezuje na malé skupiny osob nebo rodiny, k žádnému finančnímu zprostředkování nedochází.
- 2.62 Ze všeobecného omezení finančního zprostředkování na tržní finanční transakce mohou existovat výjimky. Příkladem jsou obecní úvěrové banky a spořitelny, které spoléhají na příslušnou obec, nebo finanční leasingové společnosti, které při pořizování nebo investování prostředků závisí na mateřské skupině společností. Jejich úvěrová činnost nebo přijímání úspor musí být nezávislé na dotyčné obci nebo na mateřské skupině, pokud jde o jejich klasifikaci jako finančních zprostředkovatelů.

Pomocné finanční instituce

- 2.63 Pomocné finanční činnosti zahrnují pomocné činnosti při realizaci transakcí s finančními aktivy a závazky nebo při přeměně a přeskupování kapitálu. Pomocné finanční instituce samy nenesou rizika pořizováním finančních aktiv nebo vstupem do závazků. Uspadňují finanční zprostředkování. Pomocnými finančními institucemi jsou vedení podniků, jejichž všechny dceřiné společnosti nebo většina z nich jsou finančními institucemi.

Jiné finanční instituce než finanční zprostředkovatelé a pomocné finanční instituce

- 2.64 Jiné finanční instituce než finanční zprostředkovatelé a pomocné finanční instituce jsou institucionální jednotky poskytující finanční služby, pokud se s většinou jejich aktiv nebo závazků neobchoduje na otevřených trzích.

Institucionální jednotky patřící do sektoru finančních institucí

- 2.65 Sektor finančních institucí (S.12) zahrnuje tyto institucionální jednotky:
- a) soukromé nebo veřejné korporace, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
 - b) družstva a společenství uznaná za nezávislé právnické osoby, jež se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;

- c) veřejné výrobce uznané za právnické osoby, jež se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi;
- d) neziskové instituce uznané za právnické osoby, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi nebo které poskytují služby finančním institucím;
- e) vedení podniků, jejichž všechny dceřiné společnosti nebo většina z nich se jakožto finanční instituce zabývají převážně finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi. Tato vedení podniků se klasifikují jako pomocné finanční instituce (S.126);
- f) holdingové společnosti, jejichž hlavní úlohou je držet aktiva skupiny dceřiných společností. Skupina může být tvořena finančními nebo nefinančními subjekty – na klasifikaci holdingových společností jakožto kaptivních finančních institucí (S.127) to nemá vliv;
- g) jednotky pro speciální účel, jejichž hlavní činností je poskytování finančních služeb;
- h) investiční fondy nezapsané v obchodním rejstříku, jejichž investiční portfolio vlastní skupina účastníků a jejichž správu provádějí zpravidla jiné finanční instituce. Tyto fondy jsou institucionálními jednotkami oddělenými od řídicí finanční instituce;

- i) jednotky nezapsané v obchodním rejstříku, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním a podléhají regulaci a dohledu (ve většině případů klasifikované jako instituce přijímající vklady kromě centrální banky, pojišťovací společnosti a penzijní fondy), u nichž se má za to, že mají samostatnost v rozhodování a samostatnou správu nezávislou na svých vlastnících; jejich ekonomické a finanční chování je přitom podobné jako u finančních institucí. V takovém případě se považují za samostatné institucionální jednotky. Příkladem jsou pobočky nerezidentských finančních institucí.

Subsektory finančních institucí

2.66 Sektor finančních institucí se dále rozčleňuje do těchto subsektorů:

- a) centrální banka (S.121);
- b) instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122);
- c) fondy peněžního trhu (S.123);
- d) fondy kolektivního investování jiné než fondy peněžního trhu (S.124);
- e) ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125);
- f) pomocné finanční instituce (S.126);

- g) kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz (S.127);
- h) pojišťovací společnosti (S.128) a
- i) penzijní fondy (S.129).

Spojování subsektorů finančních institucí

- 2.67 Měnové finanční instituce (MFI), jak jsou vymezeny Evropskou centrální bankou, jsou tvořeny všemi institucionálními jednotkami patřícími do subsektorů centrální banka (S.121), instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122) a fondy peněžního trhu (S.123).
- 2.68 Ostatní měnové finanční instituce zahrnují ty finanční zprostředkovatele, jejichž prostřednictvím se účinky měnové politiky centrální banky (S.121) přenášejí na ostatní subjekty hospodářství. Jsou to instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122) a fondy peněžního trhu (S.123).
- 2.69 Finanční zprostředkovatelé zabývající se sdílením rizik jsou pojišťovací společnosti a penzijní fondy. Zahrnují subsektory pojišťovací společnosti (S.128) a penzijní fondy (S.129).
- 2.70 Finanční instituce vyjma měnových finančních institucí, pojišťovacích společností a penzijních fondů jsou tvořeny subsektory fondy kolektivního investování jiné než fondy peněžního trhu (S.124), ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125), pomocné finanční instituce (S.126) a kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz (S.127).

Další členění subsektorů finančních institucí na veřejné finanční instituce, národní soukromé finanční instituce a finanční instituce pod zahraniční kontrolou

2.71 Každý subsektor s výjimkou subsektoru S.121 lze dále rozčlenit na:

- a) veřejné finanční instituce;
- b) národní soukromé finanční instituce a
- c) finanční instituce pod zahraniční kontrolou.

Kritéria pro toto další rozdělení jsou stejná jako v případě nefinančních podniků (viz odstavce 2.51 až 2.54).

Tabulka 2.3 – Sektor finančních institucí a jeho subsektory

Sektory a subsektory			Veřejné	Národní soukromé	Pod zahraniční kontrolou	
Finanční instituce			S.12			
MFI	Centrální banka		S.121			
	Ostatní MFI	Instituce přijímající vklady kromě centrální banky	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Fondy peněžního trhu	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Finanční instituce vyjma MFI, pojišťovacích společností a penzijních fondů	Fondy kolektivního investování jiné než fondy peněžního trhu		S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Pomocné finanční instituce		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz		S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Pojišťovací společnost a penzijní fondy	Pojišťovací společnosti		S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Penzijní fondy		S.129	S.12901	S.12902	S.12903

Centrální banka (S.121)

- 2.72 *Definice:* Subsektor centrální banky (S.121) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, jejichž hlavní funkcí je emise oběživa, udržování vnitřní a mezinárodní hodnoty měny a správa veškerých mezinárodních rezerv země nebo jejich části.
- 2.73 Do subsektoru S.121 se zařídují tyto finanční zprostředkovatelé:
- a) národní centrální banka, a to i v případě, že je součástí Evropského systému centrálních bank;
 - b) ústřední měnové orgány zřizované primárně státem (např. orgány spravující devizové rezervy nebo emitující oběživo), které vedou úplný soubor účtů a ve vztahu k ústředním vládním institucím mají samostatnost v rozhodování. Když se tyto činnosti provádějí buď v rámci ústředních vládních institucí, nebo v rámci centrální banky, neexistují žádné samostatné institucionální jednotky.
- 2.74 Subsektor S.121 zahrnuje pouze centrální banku a nezahrnuje orgány a subjekty, které řídí finanční instituce nebo finanční trhy nebo nad nimi vykonávají dohled. Ty se zařídují do subsektoru S.126.

Instituce přijímající vklady kromě centrální banky (S.122)

- 2.75 *Definice:* Subsektor institucí přijímajících vklady kromě centrální banky (S.122) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace s výjimkou těch, které jsou zaříděny v subsektoru centrální banky a subsektoru fondů peněžního trhu, jež se zabývají převážně finančním zprostředkováním a jejichž předmětem podnikání je přijímat vklady nebo prostředky velmi podobné vkladům od institucionálních jednotek, a tedy nikoli pouze od měnových finančních institucí, a na vlastní účet poskytovat půjčky nebo investovat do cenných papírů.
- 2.76 Instituce přijímající vklady kromě centrální banky nelze jednoduše popsat jako „banky“, protože mohou zahrnovat některé finanční instituce, které se nemusí bankami nazývat, a některé finanční instituce, které nemusí mít pro tento název v některých zemích povolení, zatímco některé jiné finanční instituce, které samy sebe popisují jako banky, ve skutečnosti nemusí být korporacemi přijímajícími vklady. Do subsektoru S.122 se zařídují tito finanční zprostředkovatelé:
- a) komerční banky, „univerzální“ banky, banky pro „všechny účely“;
 - b) spořitelny (včetně svěřeneckých spořitelén, spořitelních bankovních a úvěrových sdružení);
 - c) žirové instituce poštovních úřadů, poštovní banky, žirobanky;
 - d) venkovské úvěrové banky, zemědělské úvěrové banky;

- e) družstevní úvěrové banky, úvěrová sdružení;
- f) specializované banky (například obchodní banky, emisní firmy, soukromé banky) a
- g) instituce elektronických peněz, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním.

2.77 Do subsektoru S.122 se zařídují následující finanční zprostředkovatelé, jejichž činnost spočívá v přijímání splatných peněžních prostředků od veřejnosti buď ve formě vkladů, nebo v jiných formách, jako je průběžné vydávání dlouhodobých dluhových cenných papírů:

- a) instituce, které se zabývají poskytováním hypoték (včetně stavebních spořitelén, hypotečních bank a úvěrově hypotečních institucí);
- b) obecní úvěrové instituce.

Jinak se zahrnují do subsektoru S.124.

2.78 Subsektor S.122 nezahrnuje:

- a) vedení podniků, která dohlíží na jiné jednotky ze skupiny skládající se převážně z institucí přijímajících vklady kromě centrální banky a řídí tyto jednotky, ale která sama institucemi přijímajícími vklady nejsou. Tato vedení podniků se zařídují do subsektoru S.126;
- b) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby institucím přijímajícím vklady, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídují do subsektoru S.126; a
- c) instituce elektronických peněz, které se nezabývají převážně finančním zprostředkováním.

Fondy peněžního trhu (S.123)

- 2.79 *Definice:* Subsektor fondů peněžního trhu (S.123) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace s výjimkou těch, jež jsou zaříděny do subsektoru centrální banky a subsektoru úvěrových institucí, které se zabývají převážně finančním zprostředkováním. Jejich předmětem podnikání je emitovat akcie nebo podílové listy investičních fondů jakožto prostředky velmi podobné vkladům od institucionálních jednotek a na vlastní účet investovat především do akcií nebo podílových listů fondů peněžního trhu, krátkodobých dluhových cenných papírů nebo vkladů.
- 2.80 V subsektoru S.123 jsou zaříděni tyto finanční zprostředkovatelé: investiční fondy včetně investičních společností (investment trusts), podílových investičních fondů (unit trusts) a jiných subjektů s programem kolektivního investování, jejichž akcie nebo podílové listy představují prostředky velmi podobné vkladům.
- 2.81 Subsektor S.123 nezahrnuje:
- a) vedení podniků, která dohlíží na skupinu skládající se převážně z fondů peněžního trhu a řídí ji, ale která sama fondem peněžního trhu nejsou. Tato vedení podniků se zařídí do subsektoru S.126;
 - b) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby fondům peněžního trhu, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídí do subsektoru S.126.

Fondy kolektivního investování jiné než fondy peněžního trhu (S.124)

- 2.82 *Definice:* Subsektor fondů kolektivního investování jiných než fondy peněžního trhu (S.124) zahrnuje všechny subjekty s programem kolektivního investování s výjimkou těch, jež jsou zaříděny do subsektoru fondů peněžního trhu, které se zabývají převážně finančním zprostředkováním. Předmětem jejich podnikání je emitovat akcie nebo podílové listy investičních fondů, které nepředstavují prostředky velmi podobné vkladům, a na vlastní účet investovat především do jiných než krátkodobých finančních aktiv a do nefinančních aktiv (obvykle nemovitostí).
- 2.83 Mezi fondy kolektivního investování jiné než fondy peněžního trhu patří investiční společnosti (investment trusts), investiční fondy (unit trusts) a jiné subjekty s programem kolektivního investování, jejichž akcie nebo podílové listy nejsou považovány za prostředky velmi podobné vkladům.
- 2.84 V subsektoru S.124 jsou zaříděni tito finanční zprostředkovatelé:
- a) otevřené investiční fondy, jejichž akcie nebo podílové listy jsou na žádost držitelů odkoupeny nebo přímo či nepřímo vyplaceny z majetku těchto subjektů;
 - b) uzavřené investiční fondy s fixním akciovým kapitálem, přičemž investoři, kteří do fondu vstupují nebo z něj vystupují, musí koupit, respektive prodat stávající akcie;
 - c) realitní investiční fondy;

- d) investiční fondy, které investují do jiných fondů („fondy fondů“);
- e) hedgeové fondy pokrývající široké spektrum programů kolektivního investování, které jsou charakterizovány vysokými úrovněmi minimálních investic, mírnou regulací a rozsáhlou škálou investičních strategií.

2.85 Subsektor S.124 nezahrnuje:

- a) penzijní fondy, které jsou součástí subsektoru penzijních fondů;
- b) fondy vládních institucí pro zvláštní účely. Fondy vládních institucí pro zvláštní účely se zařídují jako kaptivní finanční instituce, jsou-li klasifikovány jako finanční instituce. Klasifikace „fondů vládních institucí pro zvláštní účely“, buď v rámci sektoru vládních institucí, nebo sektoru finančních institucí, se určí podle kritérií týkajících se jednotek vládních institucí pro zvláštní účely stanovených v odstavci 2.27;
- c) vedení podniků, která dohlíží na skupinu skládající se převážně z fondů kolektivního investování jiných než fondy peněžního trhu a řídí ji, ale která sama investičním fondem nejsou. Tato vedení podniků se zařídují do subsektoru S.126;
- d) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby fondům kolektivního investování jiným než fondy peněžního trhu, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídují do subsektoru S.126.

Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125)

- 2.86 *Definice:* Subsektor ostatních finančních zprostředkovatelů kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním, a to tím, že od institucionálních jednotek přijímají závazky v jiné formě, než jsou oběživo, vklady nebo akcie investičních fondů, nebo závazky související s pojistnými, penzijními a standardizovanými záručními programy.
- 2.87 Subsektor S.125 zahrnuje finanční zprostředkovatele, kteří se zabývají převážně dlouhodobým financováním. Ve většině případů tato převažující splatnost odlišuje tento subsektor od subsektoru ostatních MFI (S.122 a S.123). Hranici odlišující tento subsektor od subsektoru fondů kolektivního investování jiných než fondů peněžního trhu (S.124), subsektoru pojišťovacích společností (S.128) a subsektoru penzijních fondů (S.129) lze určit na základě neexistence závazků ve formě akcií investičních fondů, které nejsou považovány za prostředky velmi podobné vkladům, nebo závazků souvisejících s pojistnými, penzijními a standardizovanými záručními programy.
- 2.88 Subsektor ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125) se dále člení na subsektory tvořené účelovými finančními společnostmi pro sekuritizaci, obchodníky s cennými papíry a deriváty, finančními institucemi poskytujícími úvěry a specializovanými finančními institucemi. To je patrné z tabulky 2.4.

Tabulka 2.4 – Subsektor ostatních finančních zprostředkovatelů kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů (S.125) a jeho další členění

Ostatní finanční zprostředkovatelé kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů

účelové finanční společnosti pro sekuritizaci;

obchodníci s cennými papíry a deriváty;

finanční instituce poskytující úvěry a

specializované finanční instituce.

- 2.89 Subsektor S.125 nezahrnuje neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, jež poskytují služby ostatním finančním zprostředkovatelům, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídí do subsektoru S.126.

Účelové finanční společnosti pro sekuritizaci

- 2.90 *Definice:* Účelové finanční společnosti pro sekuritizaci jsou podniky, které provádějí sekuritizační transakce. Účelové finanční společnosti, které splňují kritéria institucionální jednotky, se zařídí do subsektoru S.125, jinak se považují za nedílnou součást mateřské společnosti.

Obchodníci s cennými papíry a deriváty, finanční instituce poskytující úvěry a specializované finanční instituce

- 2.91 Obchodníci s cennými papíry a deriváty podnikající na vlastní účet jsou finančními zprostředkovateli podnikajícími na vlastní účet.
- 2.92 Mezi finanční instituce poskytující úvěry patří například finanční zprostředkovatelé, kteří se zabývají:
- a) finančním leasingem;
 - b) splátkovým prodejem a opatřováním financí pro osobní nebo komerční účely nebo
 - c) faktoringem.
- 2.93 Specializované finanční instituce jsou finančními zprostředkovateli a patří mezi ně například:
- a) společnosti rizikového a rozvojového kapitálu;
 - b) společnosti pro financování vývozu/dovozu nebo
 - c) finanční zprostředkovatelé, kteří získávají vklady nebo vkladům velmi podobné prostředky nebo přijímají půjčky pouze od měnových finančních institucí; tyto finanční zprostředkovatelé zahrnují rovněž clearingová střediska ve funkci ústřední protistrany provádějící transakce mezi měnovými finančními institucemi na základě dohod o zpětném odkupu.

- 2.94 Vedení podniků, která provádějí dohled nad skupinou dceřiných společností zabývajících se převážně finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi a tuto skupinu řídí, se zařídí do subsektoru S.126.

Pomocné finanční instituce (S.126)

- 2.95 *Definice:* Subsektor pomocných finančních institucí (S.126) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se převážně zabývají činnostmi, jež úzce souvisejí s finančním zprostředkováním, ale které samy finančními zprostředkovateli nejsou.
- 2.96 Do subsektoru S.126 se zařídí tyto finanční instituce a kvazikorporace:
- a) pojišťovací makléři, odhadci škod, pojišťovací a penzijní poradci apod.;
 - b) makléři s půjčkami a cennými papíry, investiční poradci apod.;
 - c) korporace, které zařizují emise cenných papírů;
 - d) korporace, jejichž hlavní funkcí je poskytování záruk prostřednictvím převodu rubopisem, směnek a podobných nástrojů;
 - e) korporace, které zařizují derivátové a hedgingové nástroje, jako jsou swapy, opce a termínové dohody (aniž je vydávají);

- f) korporace, které zajišťují infrastrukturu finančních trhů;
- g) orgány ústředního dohledu nad finančními zprostředkovateli a finančními trhy, jestliže jsou samostatnými institucionálními jednotkami;
- h) manažeři penzijních fondů, investičních fondů apod.;
- i) korporace zajišťující směnu cenných papírů a pojištění;
- j) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby finančním institucím, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají (viz odst. 2.46 písm. d));
- k) platební instituce (usnadňující platby mezi kupujícím a prodávajícím).

2.97 Subsektor S.126 zahrnuje rovněž vedení podniků, jejichž všechny dceřiné společnosti nebo většina z nich jsou finančními institucemi.

Kaptivní finanční instituce a půjčovatelé peněz (S.127)

2.98 *Definice:* Subsektor kaptivních finančních institucí a půjčovatелů peněz (S.127) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se nezabývají finančním zprostředkováním ani neposkytují pomocné finanční služby, pokud se s většinou jejich aktiv nebo závazků neobchoduje na otevřených trzích.

2.99 Do subsektoru S.127 se zařídují zejména tyto finanční instituce a kvazikorporace:

- a) jednotky působící jako právnické osoby, například svěřenské účty, dědické účty, agenturní účty nebo fiktivní společnosti;
- b) holdingové společnosti, jejichž majetková účast ve skupině dceřiných společností umožňuje kontrolu této skupiny a jejichž hlavním předmětem činnosti je vlastnění skupiny, aniž poskytují jakékoli další služby podnikům, v nichž mají podíl na vlastním kapitálu, tzn. že nespravují ani neřídí jiné jednotky;
- c) jednotky pro speciální účel, které jsou považovány za institucionální jednotky a na otevřených trzích získávají finanční prostředky určené k použití jejich mateřskou společností;
- d) jednotky, které řadě klientů poskytují finanční služby výhradně za použití vlastních finančních prostředků nebo prostředků poskytnutých sponzorem a berou na sebe finanční riziko, že dlužník nebude platit. Mezi příklady takových jednotek patří půjčovatelé peněz, korporace poskytující půjčky studentům nebo zajišťující financování zahraničního obchodu z prostředků získaných od sponzora, například vládní jednotky nebo neziskové instituce, a zastavárny, které se převážně zabývají poskytováním úvěrů;
- e) fondy vládních institucí pro zvláštní účely, obvykle nazývané státní investiční fondy, jsou-li klasifikovány jako finanční instituce.

Pojišťovací společnosti (S.128)

2.100 *Definice:* Subsektor pojišťovacích společností (S.128) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním v důsledku sdílení rizik, hlavně ve formě přímého pojištění nebo ve formě zajištění (viz odstavec 2.59).

2.101 Pojišťovací společnosti poskytují tyto služby:

- a) životní a neživotní pojištění pro jednotlivé jednotky nebo jejich skupiny;
- b) zajištění pro jiné pojišťovací společnosti.

2.102 Služby společností poskytujících neživotní pojištění mohou být poskytovány ve formě pojištění, které kryje:

- a) škody způsobené požárem (například na obchodním nebo soukromém majetku);
- b) odpovědnost za škody způsobené třetím osobám;
- c) škody způsobené provozem motorového vozidla (škody vzniklé samotnému vlastníkovi a odpovědnost za škody způsobené třetím osobám);
- d) škody vzniklé v námořní, letecké a jiné dopravě (včetně energetických rizik);
- e) škody vzniklé v důsledku nehod a poškození zdraví nebo

f) finanční škody (poskytování záruk nebo garančních pojistek).

Pojišťovací společnosti poskytující finanční pojištění nebo pojištění úvěrů, které se také nazývají záruční banky, poskytují záruky nebo garance, jimiž ručí za sekuritizaci a jiné úvěrové produkty.

2.103 Pojišťovacími společnostmi jsou převážně subjekty zapsané v obchodním rejstříku nebo vzájemné pojišťovny. Subjekty zapsané v obchodním rejstříku vlastní podílníci a mnohé z nich jsou kótovány na burzách cenných papírů. Vzájemné pojišťovny jsou vlastněny pojistníky a svůj zisk vracejí pojistníkům s účastí na zisku neboli plnoprávným pojištěncům prostřednictvím dividend nebo premií. „Kaptivní“ pojistitelé jsou obvykle vlastněni nefinančním podnikem a pojišťují převážně rizika svých podílníků.

Rámeček 2.1 – Druhy pojištění

Druh pojištění			Sektor/subsektor
Přímé pojištění	Životní pojištění Pojistník poukazuje pravidelné nebo jednorázové platby pojistiteli a výměnou za to pojistitel zaručuje, že pojistníkovi poskytne dohodnutou částku nebo anuitu, a to k určitému datu nebo dříve.		Pojišťovací společnosti
	Neživotní pojištění Pojištění na krytí takových rizik, jako jsou nehody, nemoc, požár, neschopnost splácet úvěr apod.		Pojišťovací společnosti
Zajištění	Pojištění, které si kupuje pojistitel, aby se ochránil před neočekávaně vysokým počtem nároků na náhrady nebo mimořádně vysokými náhradami.		Pojišťovací společnosti
Sociální pojištění	Sociální zabezpečení Účastníci jsou z rozhodnutí vládních institucí povinni uzavřít pojištění proti určitým sociálním rizikům.	Penze ze sociálního zabezpečení	Fondy sociálního zabezpečení
		Ostatní sociální zabezpečení	
	Zaměstnanecké sociální pojištění jiné než sociální zabezpečení Zaměstnavatelé mohou jako podmínku zaměstnání stanovit účast zaměstnanců na pojištění určitých sociálních rizik.	Zaměstnanec ké penze	Sektor zaměstnavatele, pojišťovacích společností a penzijních fondů nebo neziskových institucí sloužících domácnostem
		Ostatní zaměstnanec ké sociální pojištění	

2.104 Subsektor S.128 nezahrnuje:

- a) institucionální jednotky, které splňují obě kritéria uvedená v odstavci 2.117. Ty se zařídí do subsektoru S.1314;
- b) vedení podniků, která dohlíží na skupinu skládající se převážně z pojišťovacích společností a řídí ji, ale která sama pojišťovacími společnostmi nejsou. Tato vedení podniků se zařídí do subsektoru S.126;
- c) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby pojišťovacím společnostem, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídí do subsektoru S.126.

Penzijní fondy (S.129)

2.105 *Definice:* Subsektor penzijních fondů (S.129) zahrnuje všechny finanční instituce a kvazikorporace, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním v důsledku sdílení sociálních rizik a potřeb pojištěnců (sociální pojištění). Penzijní fondy jako programy sociálního pojištění poskytují příjmy v důchodu a často také dávky v případě smrti a invalidity.

- 2.106 Subsektor S.129 je tvořen pouze těmi penzijními fondy sociálního pojištění, které jsou institucionálními jednotkami oddělenými od jednotek, které je zřizují. Takové autonomní fondy mají samostatnost v rozhodování a vedou úplný soubor účtů. Neautonomní penzijní fondy nejsou institucionálními jednotkami a zůstávají součástí té institucionální jednotky, která je zřizuje.
- 2.107 Mezi příklady účastníků takových programů penzijních fondů patří zaměstnanci jednotlivého podniku nebo skupiny podniků, zaměstnanci oboru nebo odvětví a osoby patřící do stejné profesní skupiny. V pojistné smlouvě mohou být zahrnuty:
- a) dávky vyplácené po smrti pojištěnce vdově (vdovci) a dětem;
 - b) dávky vyplácené po odchodu do důchodu a
 - c) dávky vyplácené v případě, že pojištěnec se stane invalidním.
- 2.108 V některých zemích je možné všechny tyto druhy rizik pojišťovat jak u životních pojišťoven, tak prostřednictvím penzijních fondů. V jiných zemích je nutno některé z těchto tříd rizik pojistit prostřednictvím životních pojišťoven. Na rozdíl od životních pojišťoven je rozsah osob, kterým mohou penzijní fondy poskytovat pojištění, ze zákona omezen na specifické skupiny zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných.

- 2.109 Programy penzijních fondů mohou být organizovány zaměstnavateli nebo vládními institucemi. Mohou je rovněž organizovat pojišťovny ve prospěch svých zaměstnanců nebo mohou být zřízeny samostatné institucionální jednotky k držení a správě aktiv, která mají sloužit k plnění penzijních nároků a na výplatu penzí.
- 2.110 Subsektor S.129 nezahrnuje:
- a) institucionální jednotky, které splňují obě kritéria uvedená v odstavci 2.117. Ty se zařídí do subsektoru S.1314;
 - b) vedení podniků, která dohlížejí na skupinu skládající se převážně z penzijních fondů a řídí ji, ale která sama penzijními fondy nejsou. Tato vedení podniků se zařídí do subsektoru S.126;
 - c) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které poskytují služby penzijním fondům, ale samy se finančním zprostředkováním nezabývají. Ty se zařídí do subsektoru S.126.

Vládní instituce (S.13)

- 2.111 *Definice:* Sektor vládních institucí (S.13) zahrnuje institucionální jednotky, které jsou netržními výrobci, jejichž produkce je určena pro individuální a kolektivní spotřebu a které jsou financovány z povinných plateb jednotek patřících do jiných sektorů, a rovněž institucionální jednotky, které se převážně zabývají přerozdělováním národního důchodu a bohatství.

2.112 V sektoru S.13 jsou zahrnuty například tyto institucionální jednotky:

- a) jednotky sektoru vládních institucí, které jsou zřízeny podle zákona, aby vykonávaly soudní pravomoc nad jinými jednotkami na ekonomickém území země, spravují a financují skupinu činností a převážně poskytující netržní výrobky a služby určené ve prospěch celé společnosti;
- b) korporace nebo kvazikorporace, která je jednotkou sektoru vládních institucí, jestliže je její produkce převážně netržní a jestliže je pod kontrolou takové jednotky;
- c) neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, které jsou netržními výrobci a jsou pod kontrolou jednotky sektoru vládních institucí;
- d) autonomní penzijní fondy, jestliže existuje zákonná povinnost přispívat a vládní instituce spravují finanční prostředky, co se týče stanovení a schvalování příspěvků a dávek.

2.113 Sektor vládních institucí je rozdělen do čtyř subsektorů:

- a) ústřední vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1311);
- b) národní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1312);
- c) místní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1313);

- d) fondy sociálního zabezpečení (S.1314).

Ústřední vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1311)

- 2.114 *Definice:* Tento subsektor zahrnuje všechny správní resorty státu a jiné ústřední orgány, jejichž pravomoc se obvykle vztahuje na celé ekonomické území s výjimkou správy fondů sociálního zabezpečení.

Do subsektoru S.1311 patří ty neziskové instituce, které jsou pod kontrolou ústředních vládních institucí a jejichž pravomoc se vztahuje na celé ekonomické území.

Do subsektoru S.1311 se zařídí orgány tržní regulace, které jsou buď výhradně, nebo převážně distributory dotací. Organizace, které se výhradně nebo převážně zabývají nákupem, skladováním a prodejem zemědělských nebo potravinářských produktů, se zařídí do sektoru S.11.

Národní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1312)

- 2.115 *Definice:* Tento subsektor zahrnuje takové typy veřejné správy, jež jsou samostatné institucionální jednotky vykonávající s výjimkou správy fondů sociálního zabezpečení některé z funkcí vládních institucí na nižší úrovni, než je úroveň ústředních vládních institucí, a na úrovni vyšší, než je úroveň vládních institucionálních jednotek existujících na místní úrovni.

Do subsektoru S.1312 patří ty neziskové instituce, které jsou kontrolovány národními vládními institucemi a jejichž pravomoc se omezuje na ekonomické území ve správě národních vládních institucí.

Místní vládní instituce (kromě fondů sociálního zabezpečení) (S.1313)

2.116 *Definice:* Tento subsektor zahrnuje takové druhy jednotek veřejné správy, jejichž pravomoc se vztahuje pouze na místně určenou část ekonomického území, s výjimkou místních orgánů fondů sociálního zabezpečení.

Do subsektoru S.1313 patří ty neziskové instituce, které jsou kontrolovány místními vládními institucemi a jejichž pravomoc se omezuje na ekonomické území ve správě místních vládních institucí.

Fondy sociálního zabezpečení (S.1314)

2.117 *Definice:* Subsektor fondů sociálního zabezpečení zahrnuje ústřední, národní a místní institucionální jednotky, jejichž hlavní činnost spočívá v poskytování sociálních dávek a které splňují tato dvě kritéria:

- a) určité skupiny obyvatelstva jsou ze zákona nebo jiného právního předpisu povinny účastnit se programu nebo platit příspěvky a
- b) za řízení instituce, pokud jde o stanovení nebo schvalování příspěvků a dávek, zodpovídají vládní instituce nezávisle na své úloze orgánu dohledu nebo zaměstnavatele.

Mezi výší příspěvků placených jednotlivcem a rizikem, kterému je tento jednatlivec vystaven, obvykle neexistuje žádná přímá souvislost.

Domácnosti (S.14)

2.118 *Definice:* Sektor domácností (S.14) zahrnuje jednotlivce nebo skupiny jednotlivců jako spotřebitele a jako podnikatele vyrábějící tržní výrobky, nefinanční a finanční služby (tržní výrobci) za předpokladu, že výroba výrobků a služeb není prováděna samostatnými subjekty považovanými za kvazikorporace. Zahrnuje také jednotlivce nebo skupiny jednotlivců jako výrobce výrobků a nefinančních služeb výlučně pro vlastní konečné užití.

Domácnosti jako spotřebitele lze vymezit jako malé skupiny osob, které sdílejí stejné ubytování, sdružují své důchody a majetek a společně spotřebovávají určité druhy výrobků a služeb, zejména bydlení a jídlo.

Hlavními zdroji domácností jsou:

- a) náhrady zaměstnancům;
- b) důchod z vlastnictví;
- c) transfery z jiných sektorů;
- d) příjmy z prodeje tržních výrobků a
- e) imputované příjmy z výroby produktů pro vlastní konečnou spotřebu.

2.119 Sektor domácností zahrnuje:

- a) jednotlivce nebo skupiny jednotlivců, jejichž hlavní funkcí je spotřeba;
- b) osoby trvale žijící v institucích, které mají malou nebo žádnou samostatnost v jednání nebo rozhodování v ekonomických záležitostech (například členy náboženských řádů žijící v klášterech, dlouhodobě nemocné v nemocnicích, vězně ve výkonu dlouhodobého trestu odnětí svobody, staré osoby trvale žijící v domovech důchodců). Takové osoby se společně považují za jednu institucionální jednotku, tj. jednu domácnost;
- c) jednotlivce nebo skupiny jednotlivců, jejichž hlavní funkcí je spotřeba a již vyrábějí výrobky a nefinanční služby výhradně pro vlastní konečné užití; v rámci systému jsou zahrnuty pouze dvě kategorie služeb produkováných pro vlastní konečné užití: služby obydlí poskytované jimi jejich vlastníkům a domácí služby poskytované placeným personálem;
- d) individuální vlastníky a společenství bez právního statusu – nepovažované za kvazikorporace –, již jsou tržními výrobci, a
- e) neziskové instituce sloužící domácnostem, které nemají nezávislý právní status, nebo takové, které jej mají, ale jsou pouze zanedbatelného významu.

2.120 V rámci ESA 2010 se sektor domácností dále člení do těchto subsektorů:

- a) zaměstnavatelé (S.141) a osoby samostatně výdělečně činné (S.142);

- b) zaměstnanci (S.143);
- c) příjemci důchodů z vlastnictví (S. 1441);
- d) příjemci penzí (S. 1442);
- e) příjemci ostatních transferů (S.1443).

2.121 Domácnosti se zařídují do subsektorů podle kategorie nejvyššího důchodu (důchod zaměstnavatelů, náhrady zaměstnancům atd.) domácnosti jako celku. V případě, že stejná domácnost dostává více než jeden důchod určité kategorie, je klasifikace založena na celkovém důchodu domácnosti v každé kategorii.

Zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné (S.141 a S.142)

2.122 *Definice:* Subsektor zaměstnavatelů a osob samostatně výdělečně činných zahrnuje skupinu domácností, pro které je (smíšený) důchod (B.3) plynoucí majitelům společností vlastněných domácnostmi nezapsaných v obchodním rejstříku z jejich činnosti jako výrobci tržních výrobků a služeb, ať mají nebo nemají placené zaměstnance, největším zdrojem důchodů domácnosti jako celku, a to i v případě, že netvoří více než polovinu celkového důchodu domácnosti.

Zaměstnanci (S.143)

- 2.123 *Definice:* Subsektor zaměstnanců zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod získávaný ve formě náhrad zaměstnancům (D.1) největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Příjemci důchodů z vlastnictví (S. 1441)

- 2.124 *Definice:* Subsektor příjemců důchodů z vlastnictví zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod z vlastnictví (D.4) největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Příjemci penzí (S. 1442)

- 2.125 *Definice:* Subsektor příjemců penzí zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod z penzí největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Domácnosti příjemců penzí jsou domácnosti, jejichž důchod tvoří z největší části starobní penze nebo jiné penze včetně penzí od dřívějších zaměstnavatelů.

Příjemci ostatních transferů (S.1443)

2.126 *Definice:* Subsektor příjemců ostatních transferů zahrnuje skupinu domácností, pro které je důchod získávaný z ostatních běžných transferů největším zdrojem důchodu domácnosti jako celku.

Ostatní běžné transfery jsou všechny běžné transfery jiné než důchody z vlastnictví, penze a důchody osob žijících trvale v institucích.

2.127 Jestliže informace o poměrném zastoupení jednotlivých zdrojů důchodu domácnosti jako celku nejsou pro účely zařazení domácností do subsektorů k dispozici, použije se pro účely klasifikace důchod referenční osoby. Referenční osobou je obvykle osoba s nejvyšším důchodem v domácnosti. Jestliže tato informace není dostupná, použije se pro zařazení domácnosti do subsektorů důchod té osoby, která prohlásí, že je referenční osobou.

2.128 K zařazení domácností do subsektorů lze použít i další kritéria, například rozdělení domácností jako podnikatelů podle činností na zemědělské domácnosti a nezemědělské domácnosti.

Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15)

2.129 *Definice:* Sektor neziskových institucí sloužících domácnostem (NISD) (S.15) zahrnuje neziskové instituce, které jsou samostatnými právníckými osobami, poskytují služby domácnostem a jsou soukromými netržními výrobci. Jejich základní zdroje pocházejí z dobrovolných peněžních nebo naturálních příspěvků domácností jakožto spotřebitelů, z plateb poskytovaných vládními institucemi a z důchodů z vlastnictví.

2.130 Pokud tyto instituce nejsou příliš důležité, nezahrnují se do sektoru NISD, nýbrž do sektoru domácností (S.14), jelikož jejich transakce nelze odlišit od transakcí jednotek v tomto sektoru. Netržní NISD pod kontrolou vládních institucí se zařadí do sektoru vládních institucí (S.13).

Sektor NISD zahrnuje tyto hlavní druhy NISD poskytujících domácnostem netržní výrobky a služby:

- a) odbory, profesní a vědecké společnosti, sdružení spotřebitelů, politické strany, církve nebo náboženské společnosti (včetně těch, které jsou financovány vládní institucí, ale nikoli kontrolovány) a společenské, kulturní a rekreační organizace a sportovní kluby
a

- b) dobročinné, podpůrné a výpomocné organizace, které jsou financovány z dobrovolných peněžních nebo naturálních transferů od jiných institucionálních jednotek.

Sektor S.15 zahrnuje dobročinné, podpůrné a výpomocné organizace, které slouží nerezidentským jednotkám, ale nezahrnuje subjekty, členství v nichž zakládá právo na předem stanovený soubor výrobků a služeb.

Nerezidenti (S.2)

- 2.131 *Definice:* Nerezidenti (S.2) představují seskupení jednotek bez ohledu na charakteristiku jejich funkcí a zdrojů; tvoří je nerezidentské jednotky, pokud se zapojují do transakcí s rezidentskými institucionálními jednotkami nebo mají jiné ekonomické vztahy s rezidentskými jednotkami. Jejich účty poskytují souhrnný pohled na ekonomické vztahy mezi národním hospodářstvím a nerezidenty. Patří mezi ně i orgány EU a mezinárodní organizace.

- 2.132 Nerezidenti nejsou sektorem, za který se musí sestavovat úplný soubor účtů, avšak často je výhodné nerezidenty za sektor považovat. Sektory se vytvářejí rozčleněním celkového hospodářství tak, aby vznikly stejnorodější skupiny rezidentských institucionálních jednotek, které mají podobné ekonomické chování, cíle a funkce. Toto není případ sektoru nerezidentů: u tohoto sektoru se zaznamenávají transakce a jiné toky, jež nefinanční podniky i finanční instituce, neziskové instituce, domácnosti a vládní instituce uskutečňují s nerezidentskými institucionálními jednotkami, a další ekonomické vztahy mezi rezidenty a nerezidenty, například pohledávky rezidentů vůči nerezidentům.
- 2.133 Účty nerezidentů zahrnují pouze transakce, které se uskutečňují mezi rezidentskými institucionálními jednotkami a nerezidentskými jednotkami, s těmito výjimkami:
- a) dopravní služby (až po hranici vyvážející země), které se týkají dováženého zboží a jsou poskytovány rezidentskými jednotkami, se uvádějí v účtech nerezidentů v rámci dovozů FOB, ačkoli je produkují rezidentské jednotky;
 - b) transakce se zahraničními aktivy mezi rezidenty, kteří patří do různých sektorů národního hospodářství, se uvádějí v podrobných finančních účtech nerezidentů. Tyto transakce neovlivňují finanční pozici země ve vztahu k zahraničí, avšak ovlivňují finanční vztahy jednotlivých sektorů k nerezidentům;

- c) transakce se závazky země mezi nerezidenty, kteří patří do různých zeměpisných oblastí, se uvádějí v účtech nerezidentů rozčleněných podle zeměpisných oblastí. Ačkoliv tyto transakce neovlivňují celkové závazky země k nerezidentům, ovlivňují její závazky vůči různým částem světa.

2.134 Sektor nerezidentů (S.2) se dále člení takto:

- a) členské státy a orgány a instituce Evropské unie (S.21):
 - 1) členské státy Evropské unie (S.211);
 - 2) orgány a instituce Evropské unie (S.212);
- b) ostatní země a mezinárodní organizace – nerezidenti EU (S.22).

Sektorová klasifikace jednotek výrobců pro hlavní standardní právní formy vlastnictví

2.135 V následujícím přehledu a v odstavcích 2.31 až 2.44 jsou shrnuty zásady pro zařazení jednotek výrobců do sektorů za použití standardní terminologie pro popis hlavních druhů institucí.

2.136 Soukromé a veřejné korporace, které jsou tržními výrobci, se zařadí takto:

- a) ty, které se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařadí do sektoru S.11 (nefinanční podniky);

- b) ty, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zaříd'ují do sektoru S.12 (finanční instituce).

2.137 Družstva a společenství, která jsou uznána za nezávislé právnické osoby a jsou tržními výrobci, se zaříd'ují takto:

- a) ta, která se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zaříd'ují do sektoru S.11 (nefinanční podniky);
- b) ta, která se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zaříd'ují do sektoru S.12 (finanční instituce).

2.138 Veřejní výrobci, kteří jsou podle zvláštních právních předpisů uznáni za nezávislé právnické osoby a kteří jsou tržními výrobci, se zaříd'ují takto:

- a) ti, kteří se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zaříd'ují do sektoru S.11 (nefinanční podniky);
- b) ti, kteří se převážně zabývají finančním zprostředkováním nebo pomocnými finančními činnostmi, se zaříd'ují do sektoru S.12 (finanční instituce).

2.139 Veřejní výrobci, kteří nejsou uznáni za nezávislé právnické osoby, ale jsou tržními výrobci, se zařídí takto:

a) pokud jsou kvazikorporacemi:

- 1) ti, kteří se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařídí do sektoru S.11 (nefinanční podniky);
- 2) ti, kteří se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zařídí do sektoru S.12 (finanční instituce);

b) pokud nejsou kvazikorporacemi, zařídí se do sektoru S.13 (vládní instituce), jelikož zůstávají nedílnou součástí jednotek, které je ovládají.

2.140 Neziskové instituce (sdružení a nadace) uznané za nezávislé právnické osoby se zařídí takto:

- a) ty, které jsou tržními výrobci a převážně se zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařídí do sektoru S.11 (nefinanční podniky);
- b) ty, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zařídí do sektoru S.12 (finanční instituce);

- c) ty, které jsou netržními výrobci, se zařídí:
 - 1) do sektoru S.13 (vládní instituce), jestliže jsou veřejnými výrobci ovládanými vládními institucemi;
 - 2) do sektoru S.15 (neziskové instituce sloužící domácnostem), jestliže jsou soukromými výrobci.

2.141 Individuální vlastníci a společenství, kteří nejsou uznáni za nezávislé právnické osoby, ale jsou tržními výrobci, se zařídí takto:

- a) pokud jsou kvazikorporacemi:
 - 1) ti, kteří se převážně zabývají výrobou výrobků a nefinančních služeb, se zařídí do sektoru S.11 (nefinanční podniky);
 - 2) ti, kteří se převážně zabývají finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi, se zařídí do sektoru S.12 (finanční instituce);
- b) pokud nejsou kvazikorporacemi, zařídí se do sektoru S.14 (domácnosti).

2.142 Vedení podniků se zařídí takto:

- a) do sektoru S.11 (nefinanční podniky), jestliže převládajícím druhem činnosti skupiny korporací jako celku, které jsou tržními výrobci, je výroba výrobků a nefinančních služeb (viz odstavec 2.46 písm. e));

- b) do sektoru S.12 (finanční instituce), jestliže převládajícím druhem činnosti skupiny korporací jako celku je finanční zprostředkování (viz odstavec 2.65 písm. e)).

Holdingové společnosti, které jsou držiteli aktiv skupiny dceřiných společností, se vždy považují za finanční instituce. Holdingové společnosti drží aktiva skupiny společností, ale v souvislosti se skupinou neprovádějí žádné řídicí činnosti.

2.143 Tabulka 2.5 znázorňuje ve schematické podobě různé výše uvedené případy.

Tabulka 2.5 – Sektorová klasifikace jednotek výrobců pro hlavní standardní právní formy vlastnictví

Druh výrobce Standardní právní popis		Tržní výrobci (výrobky a nefinanční služby)	Tržní výrobci (finanční zprostředkování)	Netržní výrobci	
				Veřejní výrobci	Soukromí výrobci
Soukromé a veřejné korporace		S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce		
Družstva a společenství uznaná za nezávislé právnické osoby		S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce		
Veřejní výrobci, kteří jsou podle zvláštních právních předpisů uznání za nezávislé právnické osoby		S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce		
Veřejní výrobci neuznaní za nezávislé právnické osoby	Subjekty mající charakteristiky kvazikorporací	S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce		
	Ostatní			S.13 – vládní instituce	

Druh výrobce Standardní právní popis		Tržní výrobci (výrobky a nefinanční služby)	Tržní výrobci (finanční zprostředkování)	Netržní výrobci	
				Veřejní výrobci	Soukromí výrobci
Neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby		S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce	S.13 – vládní instituce	S.15 – neziskové instituce sloužící domácnostem
Společenství neuznaná za nezávislé právnické osoby	Subjekty mající charakteristiky kvazikorporací	S.11 – nefinanční podniky	S.12 – finanční instituce		
Individuální vlastníci	Ostatní	S.14 – domácnosti	S.14 – domácnosti		
Vedení podniků, u nichž převažujícím druhem činnosti skupiny podniků, kterou ovládají, je výroba:	výrobků a nefinančních služeb	S.11 – nefinanční podniky			
	finančních služeb		S.12 – finanční instituce		

MÍSTNÍ ČINNOSTNÍ JEDNOTKY A ODVĚTVÍ

2.144 Většina institucionálních jednotek vyrábějících výrobky a služby se zabývá kombinací několika různých činností. Přitom se může jednat o určitou hlavní činnost, několik vedlejších a několik pomocných činností.

2.145 Činností se rozumí použití zdrojů, jako jsou nástroje a zařízení, práce, výrobní technika, informační sítě nebo výrobky, k vytvoření určitých výrobků nebo služeb. Činnost je charakterizována vstupem produktů, výrobním procesem a produkcí.

Činnosti lze určovat odkazem na určitou úroveň v klasifikaci NACE Rev. 2.

2.146 Jestliže jednotka provádí více než jednu činnost, setřídí se všechny činnosti, které nejsou pomocné (viz kapitola 3 odstavec 3.12), podle hrubé přidané hodnoty. Na základě převažující vytvořené hrubé přidané hodnoty je pak možné odlišit hlavní činnost a vedlejší činnosti.

2.147 Aby bylo možné analyzovat toky, ke kterým v procesu výroby a užití výrobků a služeb dochází, je nutné zvolit jednotky, které zdůrazní vztahy technicko-ekonomické povahy. Tento požadavek znamená, že se institucionální jednotky musí rozdělit na menší, vzhledem k druhu výroby homogennější jednotky. Z hlediska praktického přístupu mají tento požadavek splňovat místní činnostní jednotky.

Místní činnostní jednotka

- 2.148 *Definice:* Místní činnostní jednotka je ta část činnostní jednotky, která se vztahuje k místní jednotce. Místní činnostní jednotka se v SNA 2008 a v ISIC Rev. 4 nazývá podnik. Činnostní jednotka seskupuje všechny části institucionální jednotky jakožto výrobce přispívajícího k provádění určité činnosti na úrovni třídy (čtyřmístné číslo) klasifikace NACE Rev. 2 a odpovídá jedné nebo více úrovním dalšího provozního členění institucionální jednotky. Informační systém institucionální jednotky musí být schopen ukázat nebo vypočítat za každou místní činnostní jednotku alespoň hodnotu výroby, mezispotřeby, náhrady zaměstnancům, provozního přebytku, zaměstnanosti a tvorby hrubého fixního kapitálu.

Místní jednotka je institucionální jednotka nebo část institucionální jednotky vyrábějící výrobky nebo služby, umístěná na zeměpisně určeném místě.

Místní činnostní jednotka může odpovídat institucionální jednotce jako výrobci; na druhé straně nikdy nemůže patřit do dvou různých institucionálních jednotek.

- 2.149 Jestliže institucionální jednotka vyrábějící výrobky nebo služby provozuje hlavní činnost a také jednu nebo několik vedlejších činností, rozčlení se dále na stejný počet činnostních jednotek a vedlejší činnosti se zatřídí do položek odlišných od hlavní činnosti. Pomocné činnosti se od hlavní činnosti nebo vedlejších činností neoddělují. Ale činnostní jednotky, které v klasifikačním systému patří do určité položky, mohou vyrábět výrobky mimo homogenní skupinu na účet vedlejších činností s nimi spojených, které nelze z dostupných účetních dokladů identifikovat. Činnostní jednotka tudíž může provádět jednu nebo více vedlejších činností.

Odvětví

- 2.150 *Definice:* Odvětví se skládá ze skupiny místních činnostních jednotek, které se zabývají stejným nebo podobným druhem činnosti. Na nejpodrobnější úrovni klasifikace obsahuje odvětví všechny místní činnostní jednotky, které patří do jedné třídy (čtyřmístné číslo) odvětvové klasifikace NACE Rev. 2, a které se tudíž zabývají stejným druhem činnosti, jak je vymezena v odvětvové klasifikaci NACE Rev. 2.

Odvětví zahrnují jednak místní činnostní jednotky vyrábějící tržní výrobky a služby a jednak místní činnostní jednotky vyrábějící netržní výrobky a služby. Odvětví je z povahy věci tvořeno skupinou místních činnostních jednotek, které se zabývají stejným druhem výrobní činnosti, bez ohledu na to, zda institucionální jednotky, ke kterým místní činnostní jednotky patří, vyrábějí tržní nebo netržní produkci.

2.151 Odvětví se člení do tří kategorií:

- a) odvětví vyrábějící tržní výrobky a služby (tržní odvětví) a také výrobky a služby pro vlastní konečné užití. Služby pro vlastní konečné užití jsou služby bydlení poskytované vlastníky domů a bytů a domácí služby produkováné placeným personálem, který je v domácnosti zaměstnán;
- b) odvětví vyrábějící netržní výrobky a služby vládních institucí: netržní odvětví vládních institucí;
- c) odvětví vyrábějící netržní výrobky a služby neziskových institucí sloužících domácnostem: netržní odvětví neziskových institucí sloužících domácnostem.

Klasifikace odvětví

2.152 K seskupování místních činnostních jednotek do odvětví se používá klasifikace NACE Rev. 2.

JEDNOTKY S HOMOGENNÍ VÝROBOU A HOMOGENNÍ ODVĚTVÍ

2.153 Pro účely analýzy výrobního procesu se nejlépe hodí jednotka s homogenní výrobou. Tato jednotka vykazuje jedinečnou činnost vymezenou jejími vstupy, procesem výroby a produkcí.

Jednotka s homogenní výrobou

- 2.154 *Definice:* Jednotka s homogenní výrobou provádí jedinečnou činnost, která je určena svými vstupy, výrobním procesem a produkcí. Produkty, které tvoří vstupy a produkci, se jako takové rozlišují podle fyzických vlastností, míry zpracování a postupu výroby. Lze je určit podle klasifikace produkce (Klasifikace produkce podle činností – CPA). CPA je klasifikace produkce, jejíž prvky jsou strukturovány podle kritéria odvětvového původu, přičemž odvětvový původ je definován v NACE Rev. 2.

Homogenní odvětví

- 2.155 *Definice:* Homogenní odvětví je seskupení jednotek s homogenní výrobou. Souhrn činností obsažených v homogenním odvětví se určuje podle klasifikace produkce. Homogenní odvětví vyrábí takové a pouze takové výrobky nebo služby, které jsou uvedeny v dané klasifikaci.
- 2.156 Homogenní odvětví představují jednotky určené pro ekonomickou analýzu. Jednotky s homogenní výrobou obvykle nelze sledovat přímo; údaje získané od jednotek a používané ke statistickým šetřením je nutno do podoby homogenních odvětví přeskupit.